

виробництві таких товарів чи отриманні відповідних послуг з суб'єктом виробництва. Застосування екологічного акцизу може позитивно впливати на зменшення попиту на такі товари. Таким чином держава реалізує варіант демаркетингу щодо таких товарів.

1. Ілляшенко С., Прокопенко О. Екологічний маркетинг // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 56-61.

2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основ менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дало, 1992. – 702 с.

3. Котлер Ф., Ли Н. Маркетинг для госу-

дарственных и общественных организаций / Пер. с англ. под ред. С.Г. Божук. – СПб.: Питер, 2008. – 384 с.

4. Зуев А.Г., Маслякова Л.А. Маркетинг экомоды // Маркетинг в России и за рубежом. – 2003. – № 3. – С. 125-130.

The questions of ecologization of conduct of user and his account are examined in marketing strategy of enterprise. The questions of ecological segmentation, keeping, commodity, price and of communication policy of enterprise are analysed. A necessity and forms of economic responsibility of user is determined for деєкологізований demand.

Анісімова О. М., Курська С. Ю.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ВСТУПОМ ДО СОТ

У статті проаналізовано зміни ставок основних податків в Україні у період 1995-2007 рр., наведено ставки акцизного збору станом на 1.07.2007. Проаналізовано структуру податкових надходжень до Державного бюджету у період 2000-2006 рр. Визначено недоліки та позитивні зміни в системі оподаткування України. Проаналізовано процес гармонізації податкового законодавства до норм та вимог СОТ.

Ключові слова: податки, система оподаткування, торговельна система СОТ.

І. Вступ. Вступ України до СОТ є одним з пріоритетів зовнішньоекономічної політики України і розглядається як системний фактор розвитку національної економіки та лібералізації зовнішньої торгівлі. Вступ України до СОТ має суттєві переваги:

– збільшення іноземних інвестицій в економіку України;

– зменшення тарифних і нетарифних обмежень доступу українських товарів практично на всі найважливіші товарні ринки розвинутих країн світу і відповідно збільшення валютних надходжень від експорту вітчизняної продукції;

– одержання українськими товарами режиму найбільшого сприяння у торговельному просторі всіх країн-членів СОТ;

– можливість захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торгових спорів Світової організації торгівлі.

– членство України в СОТ є необхідною передумовою започаткування переговорів про створення зони вільної торгівлі та забезпечення поступової інтеграції України до Європейського Союзу;

– вступ до СОТ дозволить уникнути витіснення української продукції з ринку ЄС аналогічною продукцією країн Центральної та Східної Європи;

– приєднання до СОТ призведе до збільшення надходжень до Державного бюджету;

Процес приєднання України до СОТ триває з 1993 року і передбачає:

– узгодження з країнами-членами Робочої групи графіків зниження імпортного мита та режиму доступу до ринку послуг. До Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ входять 42 члени СОТ (враховуючи оновлений склад Європейського Союзу).

– завершення багатосторонніх переговорів з країнами-членами Робочої групи та узгодження проекту Звіту Робочої групи;

– гармонізацію законодавства з нормами та вимогами СОТ.

В частині законодавчого забезпечення процесу вступу України до СОТ Верховною Радою України протягом 2005 та 2006 років було

прийнято 38 Законів України, але це не ліквідувало усі недоліки української законодавчої системи. У зв'язку з цим податкова система України досі має невідповідності до норм та вимог СОТ. Отже, вдосконалення податкової системи України є актуальною проблемою нашого часу.

II. Постановка завдання:

- визначити та класифікувати податки в Україні на 1.04.2007;
- проаналізувати зміни ставок основних податків в Україні у період 1995-2005 рр.;
- проаналізувати структуру податкових надходжень до Державного бюджету у період 2000-2006 рр.;
- визначити недоліки та позитивні зміни в системі оподаткування України;
- проаналізувати процес гармонізації податкового законодавства України до норм та вимог СОТ.

Мета: проаналізувати гармонізація податкового законодавства України до норм та вимог СОТ та визначити шляхи її вдосконалення.

Питання реформування системи оподаткування України досліджували українські науковці В. Андрущенко, Т. Василькова, Г. Василевська, В. Геєць, Л. Демиденко, Т. Єфименко, І. Іголкін, І. Луїнін, В. Попович, А. Соколовська, В. Федосов та ін. Проте це питання і досі не втратило актуальність і потребує подальшого дослідження.

III. Результати. Чинна податкова система в цілому сформувалась ще на старті трансформаційного процесу. Вона багато в чому копіювала системи оподаткування країн з розвинутою економікою, належно не враховувала особливості перехідного етапу національної економіки, необхідність здійснення системних заходів щодо створення умов для сталого економічного зростання.

Українській системі оподаткування всього 14 років. Тому назвати її сталою не можна. Кількість щорічних змін до податкових законів вимірюється десятками, а часом і сотнями. На 01.07.2007 р. податковим законодавством України передбачені наступні податки (табл. 1). Отже, за даними табл. 1 в Україні діють 6 загальнодержавних податків, 9 загальнодержавних зборів, 4 загальнодержавних платежі,

4 місцевих податки та 6 місцевих зборів. У таблиці 2 наведена класифікація податків за різними ознаками.

На 2007 р. в Україні існує 4 основних податки, що формують бюджет України:

- податок на додану вартість,
- податок з доходів фізичних осіб,
- податок на прибуток підприємств,
- акцизний збір.

Основним напрямом реформування податкової системи України, починаючи з 1995 р., є зниження податкового навантаження на економіку (табл. 3).

Отже, за даними табл. 3 ставки податків в Україні знизились. У табл. 4 наведені ставки акцизного збору в Україні.

Доходна частина Державного бюджету України формується насамперед за рахунок податкових, неподаткових та інших надходжень. До податкових надходжень відносять:

- податки на доходи і податки на прибуток, податок на збільшення ринкової вартості (податок на прибуток підприємств, податок з доходів фізичних осіб),
- податки на власність,
- збори за спеціальне використання природних ресурсів (плата за землю, збір на геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок держбюджету),
- внутрішні податки за товари та послуги (ПДВ, акцизний збір),
- податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (ввізне мито), інші податки (місцеві податки та збори).

До неподаткових надходжень відносять:

- доходи від власності та підприємницької діяльності;
- адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу (державне мито, митні збори)
- надходження від штрафів та фінансових санкцій;
- інші неподаткові надходження.

До інших надходжень відносять:

- доходи від операцій з капіталом;
- офіційні трансферти від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій;
- цільові фонди.

Структура надходжень до Державного бюджету зображена на рис. 1.

Податки, що діють в Україні (2007 р.)*

Загальнодержавні податки	податок на додану вартість
	податок на прибуток підприємств
	податок на доходи фізичних осіб
	податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів
	податок на промисел
	фіксований с/г податок
Загальнодержавні збори	акцизний збір
	збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету
	збір на спеціальне використання природних ресурсів
	збір за забруднення навколишнього природного середовища
	збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства
	єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України
	збір за використання радіочастотного ресурсу України
	збір у вигляді цільової надбавки до затвердженого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності
Загальнодержавні обов'язкові платежі	державне мито
	плата за землю
	рентні платежі
	плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності
Місцеві податки	комунальний податок;
	податок за використання місцевої символіки;
	податок за торгові місця на ринку;
	податок за спеціально відведені місця для паркування транспортних засобів.
Місцеві збори	рекламний збір;
	готельний збір
	туристичний збір;
	збір за розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг;
	збір за розміщення об'єктів грального бізнесу;
	будівельний збір

* складено за даними [1]

Як ми можемо бачити з рис. 1, у період 2002-2004 рр. частка податкових надходжень у доходах бюджету зменшувалась в середньому на 2,15 % щороку, тоді як неподаткові доходи зростали, внаслідок чого державний вплив на економіку мав більш комерційний характер. У 2005 р. зросли податкові надходження на 4,1% та неподаткові зменшились на 2,6%. Отже, державний вплив на економіку з 2005 р. почав набувати регулювальний харак-

тер. Інші надходження лише у 2000 р. становили значну частку у бюджеті (10,5%). Починаючи з 2001 р. доля інших надходжень становила вже 3,3% та впродовж наступних років змінювалась (зростала чи зменшувалась) в середньому на 0,5%.

Система оподаткування України розвивається поступово, зміни, які відбулися за роки незалежності, були позитивні:

– кількість податків було зменшено,

Класифікація податків**

Класифікаційні ознаки	Класифікаційні податки	Види податків
за рівнем бюджетної системи	загальнодержавні	ПДВ, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок з власників транспортних засобів, податок на промисел, фіксований с/г податок, загальнодержавні збори, загальнодержавні обов'язкова платежі.
	місцеві	місцеві збори та місцеві податки
за суб'єктами оподаткування	податки з юридичних осіб	ПДВ податок на прибуток підприємств, податок з власників транспортних засобів, акцизні збори
	податки з фізичних осіб	ПДВ, податок на доходи з фізичних осіб, податок на промисел, фіксований с/г податок,
за формою оподаткування	пропорційне	усі види загальнодержавних податків (крім податку з власників транспортних засобів), місцеві податки і збори
	прогресивне	податок з власників транспортних засобів
	змішане	державне мито
за способом стягнення	прямі	податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, плата за землю
	непрямі	державне мито, акцизний збір
за змістом суб'єкта оподаткування	податки на прибутки	податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств
	податки на споживання	акцизний збір державне мито
	податки на майно	податок з власників транспортних засобів плата за землю, плата за торговий патент
за системою ціноутворення	податки, відносять на собівартість	місцеві податки та збори, державне мито
	податки, що відраховують з прибутку	податок на прибуток підприємств, плата за землю, податок з власників транспортних засобів

** складено за даними [1]

- податкові ставки знижено,
- зменшилась кількість звільнень від оподаткування,
- розширилась база оподаткування,
- поліпшилось надходження податків.

Але наряду з позитивними змінами існують значні недоліки у податковій системі України:

- податкова система України має фіскальну спрямованість;

- нормативно-правова база оподаткування є складною неоднорідною та нестабільною;
- дорогою в адмініструванні;
- недосконалою є система формування коштів соціального призначення;
- досі не має єдиного Податкового кодексу. У 2002 р. проект Податкового кодексу України був затверджений у другому читанні, але він і досі не прийнятий парламентом;
- недостатньо врегульовано питання опо-

Зміни ставок податків в Україні 1995-2007 рр.***

Податки	Роки						
	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007
податок на додану вартість	28%	28%	23%	20%	20%	20%	20%
податок з доходів фізичних осіб	10, 15, 21, 30, 40%			13%	13%	13%	15%
податок на прибуток підприємства	30%	30%	30%	25%	25%	25%	25%

*** складено за даними [2]

Ставки акцизного збору в Україні

Товар	Ставка акцизного збору з 01.07.2007
спиртні напої	19 грн. за 1 л 100% спирту
коньяк, бренді	7 грн. за 1 л 100% спирту
вино натуральне,	2,6 грн за 1 л
пиво	0,31 грн за 1 л
сигари	30 грн. за 1000 од.
сигарети без фільтру	5 грн. за 1000 од.
сигарети з фільтром	13 грн. за 1000 од.
тютюн для паління	12 грн. за 1 кг
мотоцикли, мопеди	0,2 € за 1 см ³

даткування доходів від інтелектуальної власності;

– система митно-тарифного регулювання не дозволяє оперативно реагувати на зміни кон'юнктури світових ринків, а також торговельних режимів в інших країнах та структури економіки в Україні;

– діяльність Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України є недостатньо узгодженою та ефективною.

Отже усі недоліки системи оподаткування України говорять про необхідність її реформування. На цей час вже розроблений проект концепції реформування податкової системи України. Концепція реформування податкової системи України розроблена на період до 2015 року з метою проведення цілісної та системної реформи у сфері оподаткування, виходячи із стратегічної цілі – побудови конкурентоспроможної соціально-орієнтованої ринкової економіки та інтеграції у європейське співтовариство. За роки незалежності в Україні сформовано податкову систему, що за

своїм складом та структурою в цілому є подібною до податкових систем розвинутих європейських країн. Закони, якими регулюється справляння більшості податків, розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства. Водночас податкова система України будується з урахуванням податкових аспектів СОТ в умовах вступу до неї.

У процесі гармонізації національного законодавства кожна країна – претендент на вступ до СОТ повинна дотримуватися певних правил. Серед таких правил можна виокремити чотири основних, на яких побудовано багатосторонню торговельну систему СОТ:

1. Захист вітчизняної промисловості тільки за допомогою тарифів. Це правило дозволяє країнам захищати внутрішнє виробництво від іноземної конкуренції, за умови що такий захист забезпечується тільки через застосування тарифів, які підтримуються на низькому рівні.

2. Зменшення та скасування тарифів і інших бар'єрів у торгівлі шляхом проведення багатосторонніх переговорів. Тарифні ставки

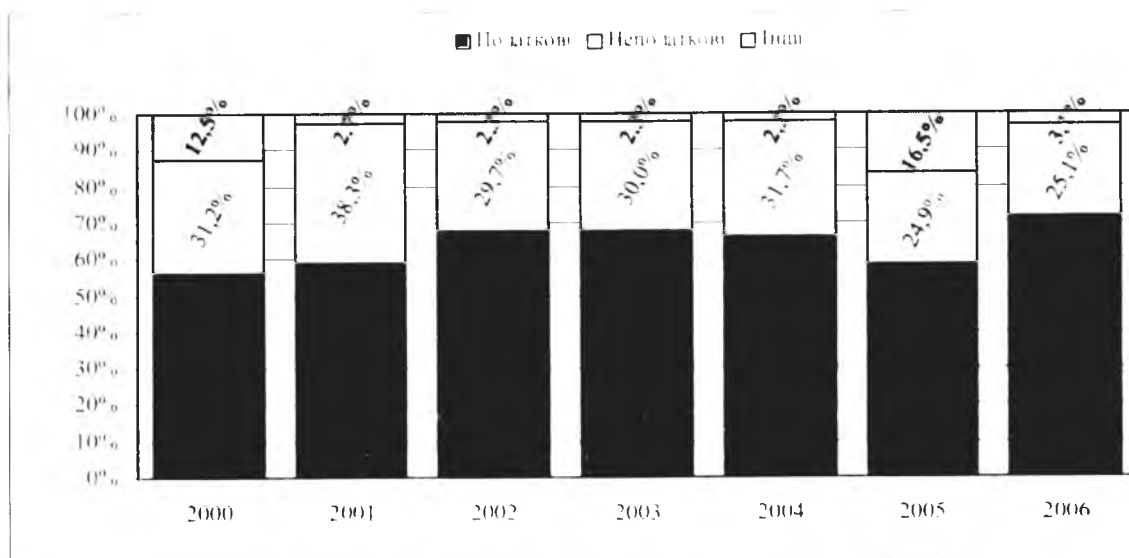

Рис. 1. Структура надходжень до Державного бюджету 2000-2006рр. [4]

та інші зобов'язання, погоджені в ході таких переговорів, наводяться у Розкладі поступок кожної країни. Така країна зобов'язується не застосовувати тарифи або інші мита та збори за ставками, що перевищують ставки, зазначені у її Розкладі.

3. Принцип режиму найбільшого сприяння, який передбачає, що погоджуючись на надання такого режиму, країна-член зобов'язується провадити недискримінаційну політику і не надавати одній країні менш сприятливий режим порівняно з іншими в усіх питаннях, пов'язаних із зовнішньою торгівлею товарами.

4. Правило національного режиму, яке доповнює принцип режиму найбільшого сприяння і вимагає, щоб після сплати мита та інших зборів імпортований товар отримав режим не менш сприятливий, ніж той, що отримують аналогічні товари, вироблені вітчизняними виробниками. Тобто країна не може застосовувати до імпортованих товарів внутрішні податки і збори за ставками, вищими за ставки, що застосовуються до аналогічних вітчизняних товарів.

Слід відзначити, що на сьогодні більшість невідповідностей податкового законодавства України нормам та вимогам угод ГАТТ-СОТ вже усунена завдяки внесенню до нього останнім часом змін, що полягали у скасуванні переваг, наданих для вітчизняних товаровиробників.

Зокрема, Законом від 24.12.2002 „Про вне-

сення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” удосконалено порядок оподаткування податком на прибуток операцій з надання (отримання) фінансової допомоги, упорядковано визначення терміну „звичайна ціна”, запроваджено методи щодо обчислення звичайних цін, розширено перелік груп основних фондів, що підлягають амортизації із одночасною зміною ставок нарахування податкової амортизації, знижено з 1 січня 2004 року ставку податку на прибуток з 30% до 25%.

Закон від 22.05.2003 „Про податок з доходів фізичних осіб” кардинально змінює систему оподаткування доходів громадян, стимулює зростання та легалізацію їх доходів: це, в першу чергу, зменшення ставки оподаткування до 15% (перехідний період терміном три роки – 13%), розширення соціальних пільг та скасування податкових пільг за професійною ознакою [6].

Зокрема, Законом України від 25 березня 2005 року “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” внесено ряд змін до законів України з питань оподаткування, що суттєво змінюють законодавче поле в оподаткуванні за рахунок скорочення податкових пільг.

Змінами до Закону України від 03 квітня 2005 року “Про податок на додану вартість” скасовано надання галузевих пільг для окремих галузей промисловості, зокрема, автомобілебудівної, суднобудівної, космічної, літако-

будівної, а також для підприємств по виготовленню боєприпасів, їх елементів та виробів спецхімії, броньованих бойових машин. Водночас зазначеним Законом запроваджується на 5 років мораторій на надання нових та розширення існуючих пільг по податку на додану вартість.

У новій редакції Закону України “Про податок на додану вартість” передбачено вилучення норм щодо обмеження права підприємств з іноземними інвестиціями на видачу податкового векселя на суму податку на додану вартість при ввезенні товарів на митну територію України [6].

Отже, Законом скасовано пільги з податку на прибуток і ввізного мита для підприємств автомобілебудівної галузі, спеціальні режими оподаткування у вільних економічних зонах, на територіях пріоритетного розвитку, технологічних парках. Що стосується законопроектів, прийняття яких необхідне для приведення українського законодавства у відповідність до норм Світової організації торгівлі, то проблемним питанням у контексті приведення податкового законодавства у відповідність із вимогами положень угод ГАТТ-СОТ залишається існування вищих ставок акцизного збору на імпорتنі алкогольні напої, ніж на алкогольні напої вітчизняного виробництва.

Також ключове місце в процесі гармонізації національного податкового законодавства у відповідність до норм та вимог угод ГАТТ-СОТ і виконання обов'язків, узятих на себе українською стороною перед державами-членами ЄС, приділяється прийняттю Податкового кодексу України. На 2007 р. Державною податковою адміністрацією України проводиться робота з відпрацювання стратегічних напрямів розробки проекту Податкового кодексу та підготовки пропозицій щодо його положень. Під час доопрацювання відповідних розділів проекту Кодексу враховуються вимоги приведення їх у відповідність до вимог положень угод ГАТТ-СОТ та основних норм європейського законодавства [1].

Податкова система України має особливості порівняно з податковими системами країн-членів СОТ. У табл. 5 порівняно основні ставки податків в Україні зі ставками податків у деяких країн-членів СОТ.

Отже, за даними таблиці ставка ПДВ в Україні вища ніж у країнах – членів СОТ у середньому на 0,5%. Ставка податку на прибуток у країнах – членах СОТ в середньому становить 28,3%, а отже, є вищою ніж в Україні на 3,3%.

IV. Висновки. У роботі визначено та проведено класифікацію податків, що діють в Україні на 01.07.2007.

1. Проаналізовано зміни ставок основних податків в Україні у період 1995-2007 рр.

2. Наведено ставки акцизного збору на 1.01.2007.

3. Проаналізовано структуру податкових надходжень до Державного бюджету у період 2000-2006 рр.

4. Визначено недоліки та позитивні зміни в системі оподаткування України;

5. Проаналізовано процес гармонізації податкового законодавства до норм та вимог СОТ. Таким чином, з метою гармонізації українського законодавства до вимог та норм СОТ були прийняті Закони України, за допомогою яких було:

– усунуто податкові пільги, що надавались окремим підприємствам промисловості;

– встановлено однакові ставки акцизного збору на вітчизняні та імпорتنі транспортні засоби відповідно до принципу національного режиму;

– усунуто звільнення від ПДВ та податку на прибуток, платежів у Державний інноваційний фонд, від ПДВ та митних зборів на імпорт сировини, матеріалів, обладнання та товарів (не вироблених в Україні), які призначались для використання в межах технологічних парків;

– усунуто пільги у спеціальних економічних зонах та особливі режими для інвестиційної діяльності. Зокрема, всі звільнення від сплати мита на імпорт, ПДВ, акцизних зборів, квот та ліцензій, податку на прибуток, платежів у фонд соціального страхування безробіття, збору у Державний інноваційний фонд та обов'язкового продажу валютних надходжень;

– скасовано додатковий збір при імпорті нафтопродуктів;

– скасовано пільги з податку на прибуток і ввізного мита для підприємств автомобілебу-

Порівняння податкових ставок в Україні та у деяких країнах-членах СОТ [7]

Країна	Ставки податків	
	ПДВ,%	податок на прибуток, %
Україна	20	25
Бельгія	21	34
Чехія	22	31
Данія	25	30
Німеччина	16	39,6
Естонія	18	26
Греція	18	35
Іспанія	16	35
Франція	19,6	35,4
Ірландія	21	12,5
Італія	20	37,3
Кіпр	15	15
Латвія	18	19
Литва	18	15
Люксембург	15	30,4
Угорщина	25	18
Мальта	15	35
Нідерланди	19	34,5
Австрія	20	34
Польща	22	27
Португалія	19	27,5
Словенія	20	25
Словаччина	20	25
Фінляндія	22	29
Швеція	25	28
Великобританія	17,5	30
У середньому в країнах (ЄС-25)	19,5	28,3
У середньому в країнах (ЄС-15)	19,6	29,5
У середньому в країнах (ЄС-10)	19,6	31,9

дівної галузі, спеціальні режими оподаткування у вільних економічних зонах, на територіях пріоритетного розвитку, технологічних парках.

Але все ж таки залишаються деякі невідповідності податкового законодавства до норм та вимог СОТ. Для їх ліквідування треба:

– зрівняти ставки акцизного збору на імпорتنі алкогольні напої та на алкогольні напої вітчизняного виробництва;

– прийняти Податковий кодекс України;

– удосконалити принцип режиму найбіль-

шого сприяння та національного режиму в Україні;

– усунути протекціонізм в застосуванні національних податків, зокрема, акцизного збору, та регулюючих заходів по відношенню до імпорتنих товарів на користь товарів вітчизняного виробництва.

1. Державний комітет статистики України. Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>

2. www.minfin.gov.ua

3. www.ukrstat.gov.ua

4. www.me.gov.ua
5. www.rada.gov.ua
6. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки. // Фінанси України. – 2006. – № 1 – С. 65-81.
7. Демиденко Л. М. Оподаткування доходів громадян: досвід США та України. // Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 30-33.
8. Іголкін І. В. Податкова реформа як об'єктивна необхідність у зміцненні доходної частини державного бюджету. // Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 19-24.

In the article the changes of rates of basic taxes are analysed in Ukraine in the period of 1995-2007, the rates of excise duties are resulted on being in 1.07.2007. The structure of the tax entering is analysed the State budget in the period of 2000-2006. Failings and positive changes are certain in the system of taxation of Ukraine. The process of harmonization of tax legislation is analysed under right and by the requirements of WTO.

Устенко А.О., Малинка О.Я.

ДІАЛЕКТИЧНА ІНВЕРСІЯ ПОНЯТЬ “ФАКТОР-ПАРАМЕТР” В ПРОЦЕСІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ СЕС

Запропоновано підхід для створення і практичного застосування концептуально-теоретичних і математично-аналітичних моделей конкретних об'єктів. Отримані результати можуть бути використані при моделюванні економічних процесів (об'єктів), і дають змогу перспективно оцінювати їх техніко-економічні характеристики, здійснювати системний аналіз для пошуку головних факторів успіху, резервів підвищення конкурентоспроможності підприємств і прийняття адекватних управлінських рішень.

Ключові слова: інформатизація управління, системний підхід, фактор, параметр, діалектична інверсія.

І. Вступ. Життєдіяльність економічних суб'єктів (СЕС) формується під впливом різних зовнішніх і внутрішніх факторів різноманітного походження і спрямованості дії, дослідження яких має теоретичний і практичний інтерес і можливе тільки при умові пізнання причинно-наслідкових зв'язків між «входами» – ресурсами, головними процесами, що виконуються, і досягнутими економічними результатами – «виходами», зв'язками «входу» і «виходу» та між СЕС і зовнішнім середовищем через ефективний зворотний зв'язок – розвинуту інформаційно-керуючу систему. Саме так ми уявляємо системний підхід до формування гнучких інформаційних систем.

Науково обґрунтований вибір засобів впливу на об'єкт управління у вигляді незалежних кількісно визначених змінних величин, які мають властивість відображати взагалі сторони відтворювальних процесів, дає змогу оперативно та конкретно оцінити, проаналізувати і розробити заходи щодо їх відповідного вдосконалення і розвитку.

В умовах конкурентного середовища можливості та необхідність застосування математичних методів для аналізу якісного стану суб'єктів господарювання набувають принципового значення, а наукове обґрунтування класифікаторів факторів ефективності забезпечить підвищення якості управлінських рішень при умові підтримки інформаційних систем.

ІІ. Постановка завдання. У сучасних уявленнях щодо даної проблеми немає єдиної думки стосовно понять: «фактор», «елемент системи», «параметр елемента (фактора)»; відсутня єдність мети призначення класифікації факторів і визначення параметрів і, як наслідок, відсутня загальноприйнята методика їх формування. Різні погляди на проблему простежуються у наукових працях (авторів Афанасьєва Е.В., Переверзєва М.П., Баззела Р., Кокса Д., Брауна Р., Мільнера Б.З. та ін.), де основою тієї чи іншої класифікації є різні принципи й ознаки Наукові підходи відрізняються здебільшого ступенем повноти врахування тих чи інших груп факторів, з допомогою яких оцінюється вплив на ефективність СЕС. Дослідники вивчають вплив факторів на техніко-економічні показники (рентабель-